

Dílčí příspěvky účastníků kongresu tématicky vycházely zejména z bohaté individuální sportovní zkušenosti a zahrnuly tak širokou paletu problémů počínající důrazem na nezastupitelnou úlohu týmové spolupráce, význam pozitivní hodnotové orientace, roli etické výchovy, využití pravidel fair play ve výuce na základních školách, úloze fair play v pedagogice sportu. Stranou pozornosti nestála i aktuální problematika nových forem motivace k etickému jednání ve sportu či morální úloha trenéra a mentora.

Klíčové téma pražského kongresu bylo primárně zaměřeno na výchovu k fair play na školách. Většina příspěvků však z tohoto zorného úhlu necílila přímo do „černého“ tím, že se zpravidla zaměřila na konkrétní prostředí fungování sportu v kontextu možností a mezi pěstování ducha čestného praktikování sportu na všech jeho možných úrovních. To již samo o sobě upozorňuje jednak na jistý skepticismus stran možností školy cíleně a programově budovat v hodnotovém světě dětí princip fair play (v životě, ve sportu) a ve zvýšené míře – míněním většiny referujících a diskutujících – závisí především na celkovém hodnotovém směřování a mravní úrovni dané společnosti. Samotné školní kurikulum se sebelepší implementací zásad fair play bude nepochybně neúčinné v situaci obecně rozšířené korupce, posedlosti úspěchem (za každou cenu) a neúctě k respektování právních a etických norem. Právě v tomto kontextu se ve zvýšené míře uvědomujeme praktický význam teoretické poučky: Sport je takový, jaká je společnost. Přitom důraz na masovost sportování jako celoživotní volnočasové zájmové kondiční aktivity považujeme za nejdůležitější stránku budoucího vývoje sportu, který by měl na prvním místě vycházet vstřícně zásadě všestrannosti zdravého rozvoje osobnosti jako jednoho z nezastupitelných předpokladů harmonického rozvoje společnosti.

Aleš Sekot

Fakulta sportovních studií Masarykovy univerzity

Zprávy

Virtuální hospitace: Tělesná výchova – cvičení na stanovištích

Výzkumný ústav pedagogický v Praze (VÚP) se podílí na řešení úkolů obsažených v Dlouhodobých záměrech vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky, připravuje vzdělávací dokumenty s celostátní platností pro různé typy škol a poskytuje jim metodickou pomoc. Od ledna 2009 realizuje projekt Kurikulum G, který je financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem. Celý název projektu zní Podpora učitelů gymnázií jako pilířů kvality gymnaziálního vzdělávání. Navazuje na projekt Tvorba a ověřování pilotních školních vzdělávacích programů ve vybraných gymnáziích (Pilot G), který uskutečnilo MŠMT s VÚP od června 2005 do září 2008. Ukončení projektu Kurikulum G bude v prosinci 2011. Kurikulum G podporuje koordinátory školních vzdělávacích programů a učitele na gymnáziích, nabízí vzdělávací aktivity a vzájemnou inspiraci, zavádí do školské praxe nové formy vzdělávání a osobního rozvoje, vytváří vhodné prostředí pro komunikaci a sdílení na internetu, nabízí poradenské a konzultační služby, vyhodnocuje úspěšnost zavádění ŠVP a rozpracovává kritéria kvalitní školy. Projekt je prezentován na webu VÚP v Praze a na Metodickém portálu www.rvp.cz.

V projektu probíhají tři klíčové aktivity:

1. Podpora koordinátorů ŠVP
2. Podpora učitelů
3. Kvalitní škola

Podpora učitelů je zaměřena na zprostředkování zkušeností, inspiraci a možnost řízené odborné diskuse. K didaktické podpoře učitelů slouží virtuální hospitace, které umožňují sledovat videozáznamy hodin učitelů gymnázií v celé ČR. Součástí konceptu virtuálních hospitací je i spolupráce s expertem. Hodiny s hospitací jsou zveřejňovány na Metodickém portálu www.rvp.cz. Jejich součástí jsou moderované diskuse s učiteli, jejichž hodina byla natočena, a s didaktikem daného oboru. Virtuální hospitace

nabízí možnost učit se ze skutečných příkladů. Do prosince 2011 bude postupně zveřejněno 40 virtuálních hospitací.

Autorka zprávy byla oslovena, aby zpracovala odbornou analýzu vyučovací jednotky (VJ) tělesné výchovy u chlapců kvinty na gymnáziu v České Lípě, jejímž vyučujícím je PhDr. Radek Častulík. Cílem VJ bylo zdokonalit a procvičit herní činnosti jednotlivce formou průpravné hry na zmenšeném hřišti (basketbal, florbal) a nacvičit skoky na malé trampolíně (rozběh, odraz, skoky bez rotace). Dílčím cílem VJ bylo maximální využití času vyučovací jednotky pro aktivní pohyb žáků. Podařilo se využít 26 min. pro aktivní pohyb z celkového času 45 min. Lze tedy hovořit o vysoké efektivitě VJ. Pro výuku byla zvolena forma skupinové práce na 3 stanovištích, na 2 stanovištích byla využita specifická forma doplňkových cvičení s velkou intenzitou fyzické zátěže a maximálním využitím cvičebního času. Z hlediska složek se jednalo o VJ expozičně-fixační. Pro výuku byly zvoleny následující vyučovací styly: příkazový na stanovišti trampolíny a se samostatným objevováním u doplňkových cvičení. Žáci byli vhodně zapojeni do řízení a rozhodování. Vyučující disponoval velkými organizačními schopnostmi, jeho jednání bylo jisté, uvolněné a sebevědomé. V průběhu VJ byly velmi dobře rozvíjeny klíčové kompetence sociální a personální, komunikativní a kompetence k učení. Součástí moderované diskuse byl i pohled na strukturu VJ a vhodnost zařazených aktivit. Z pohledu autorky zprávy chyběla v úvodní části VJ příprava organismu na zátěž. Žáci, kteří začínali své pohybové aktivity na stanovištích doplňkových cvičení (hra florbalu a basketbalu), byli okamžitě vystaveni maximální zátěži. Do hlavní části VJ zařadil vyučující průpravná cvičení pro skoky na trampolíně, a to vždy při příchodu žáků na stanoviště trampolíny. Učinil tak 3krát, což se jeví jako časově neefektivní, ale z hlediska praktického správně řazené, tedy před zahájením vlastních skoků. V závěrečné části VJ chybělo celkové uklidnění organismu, strečinková cvičení. Žáci, kteří v závěru pracovali na stanovištích s doplňkovým cvičením, odcházeli z plné zátěže do další vyučovací hodiny.

Dále byla pro diskusi zvolena tematika vhodného využití aktivizačních metod učení v tělesné výchově. Bohužel doba pro online diskusi byla velmi krátká a druhému velmi aktuální téma – využití aktivizačních metod v tělesné výchově – už nedostalo prostor. Snad někdy příště bude téma zúženo právě na tuto problematiku.

Celý článek s odbornou analýzou a videozáznamem včetně autoevaluace vyučujícího můžete najít na <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/G/9727/virtualni-hospitace-telesna-ychova-cviceni-na-stanovistich.html/>. Digifolio je zveřejněno na <http://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=3439>.

Online diskuze se konala ve středu 8. prosince 2010 od 16:00 do 16:45.

*Šárka Maleňáková
Fakulta sportovních studií Masarykovy univerzity*